

Paraschiva Victoria Batariuc, *CAHLE DIN MOLDOVA MEDIEVALĂ SEC. XIV-XVII*, Muzeul Național al Bucovinei, Editura Istros, Suceava, 1999, 315 p.

Cu un patrimoniu cultural extrem de bogat, de însemnătate națională și universală, adunat, selectat și păstrat prin osârdia și competența mai multor generații, Muzeul Național al Bucovinei se impune și prin oameni de știință, capabili nu numai să îmbogățească acest patrimoniu dar și să prelucereze și să difuzeze comorile sale reprezentative în cărți, care luminează și elucidează noi unghere ale istoriei, devenind neprețuite instrumente de lucru și referință pentru specialiștii unei epoci. Este și cazul recentei lucrări, elaborate de muzeografa Paraschiva Victoria Batariuc, doctor în științe istorice.

Alegându-și ca temă a lucrării sale un element aparent singular, dar esențial din ansamblul bogat al mijloacelor de construcție pentru încălzitul încăperilor la vreme de iarnă, **cahleele**, ca produs polifuncțional pentru sobe, dar, totodată, și ca obiect artizanal, care prin expresia sa estetică poate indica poziția socială, rangul, bogăția materială, gustul pentru frumos al proprietarului, Paraschiva Victoria Batariuc a realizat o lucrare monografică, unică în felul ei, cvasiexhaustivă, indispensabilă pentru istoricii epocii medievale românești și universale, pentru cunoașterea și înțelegerea din noi și nebănuite perspective probatorii a unor aspecte mai puțin cercetate și ilustrate până la această dată ale civilizației înaintașilor din secolele XIV-XVII.

Cititorul, iubitorul de istorie —și cu atât mai mult specialistul evului mediu— este cucerit pe nesimțite de iscusința, răbdarea, perseverența și competența profesională cu care autoarea își urmărește și construiește, în timp și spațiu, pagină cu pagină “arborele” imens al cărții, urmărindu-și sistematic detaliile și ansamblul temei alese; ea ne introduce mai întâi în acel univers complex, al stadiului cercetării lor actuale, ne înfățișează începuturile diverse și complexe ale construcțiilor de sobe cu cahle pe plan european —prilej cu care ne argumentează obârșia de factură germană a procedului, care, însă, sub raport etimologic își are rădăcini cu mult mai adânci, în antichitatea romană— pentru a ne readuce apoi în spațiul românesc și a stărui cu precădere asupra apariției, răspândirii și înfloririi construcțiilor de sobe cu cahle în Moldova veacurilor XIV-XVII.

Foarte bună cunoscătoare a investigațiilor arheologice efectuate în târgurile, cetățile și curțile medievale din Moldova, ca și a colecțiilor de cahle și material ornamental, ceramic, dar, totodată, și a cercetărilor întreprinse în țară și străinătate pe această temă, autoarea ne înfățișează, în detaliu, principalele ateliere specializate în producerea cahlelor, tehnica de lucru, tipologia,

cronologia, motivele ornamentale, ca și diversele reconstituiri de sobe medievale – între care celebra sobă din “casa domniei”, de la Suceava, veritabil monument de artă medievală, de dimensiuni impresionante – cu o suprafață de 7,8 m la bază și o înălțime de 3,80 m – datând din epoca lui Ștefan cel Mare – căreia i se adaugă numeroase alte măturii, descoperite fie la Curtea Domnească și Cetatea de Scaun din Suceava, fie în restul Moldovei, la curțile domnești din Hârlău, Cotnari, Iași, Vaslui, Bacău sau în complexele mănăstirești de la Bistrița, Probota, Moldovița etc. Un impresionant catalog al cahlilor din întreg spațiul Moldovei, de la Carpați la Nistru, cele aproape 100 de ilustrații, împreună cu un indice bogat al cărții și un amplu rezumat în limba germană, sporesc considerabil valoarea textului propriu-zis al lucrării în ansamblul ei, probând, totodată, calitățile academice ale autoarei și îndreptând elogiile istoricului Victor Spinei, care în *Cuvântul introductiv* evidențiază faptul că, prin conținutul și stilul adecvat, elevat, prin calitățile ei științifice, cartea “reprezintă o amplă prospectare analitică a unui material vast și complex”, putând deveni “un real reper nu numai în literatura științifică românească, ci și în cea europeană”.

Cartea rămâne un model de elaborare și elucidare exhaustivă a unei teme.

Mihai Iacobescu